

Na temelju članka 28. stavka 4. Zakona o zaštiti kulturno–povijesne baštine HNŽ („Narodne novine HNŽ“ broj 02/06), a na prijedlog Zavoda za zaštitu kulturno – povijesne baštine HNŽ/K ministar prosvjete, znanosti, kulture i športa d o n o s i

P R A V I L N I K

O TEHNIČKIM I KADROVSKIM UVJETIMA ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Pravilnikom se propisuju tehnički i kadrovski uvjeti za vršenje arheoloških istraživanja na području Hercegovačko–neretvanske županije.

Članak 2.

Ovim Pravilnikom uređuju se istraživanja:

- površinski širih područja koja obuhvaćaju nalazišta arheološkog i kulturno–povijesnog značenja: arheološke zone i arheološka nalazišta (lokaliteti) i
- područja pojedinačnih arheoloških nalaza.

Odredbe ovoga Pravilnika odnose se i na istraživanja na morskom dnu i morskom podzemlju u unutarnjim vodama F BiH, te u rijekama i jezerima HNŽ (u daljnjem tekstu: podvodna istraživanja).

Članak 3.

Istraživanje u smislu ovoga Pravilnika podrazumijeva:

- arheološka iskopavanja: sustavno iskopavanje, zaštitno iskopavanje, revizijsko iskopavanje, sondažno iskopavanje i arheološki nadzor
- arheološke preglede terena: reambulaciju, rekognisciranje,
- nedestruktivne metode (aeroarheologija, geofizička istraživanja, georadarska istraživanja).

Članak 4.

Pojedini pojmovi u smislu ovog Pravilnika imaju sljedeće značenje:

- a) Dokumentacija arheoloških istraživanja sastoji se od nacrtne dokumentacije nalazišta s prikazom apsolutnih kota nađenih struktura (tlocrti, presjeci i pogledi), terenskih popisa (stratigrafske jedinice, pokretni nalazi, uzorci i dr.), fotodokumentacije (cjelina i dijelovi nalazišta te pojedinačni nalazi) te terenskog dnevnika u koji se unose svi podaci o istraživanjima i dnevnim događajima koja su važna za istraživanje.

- b) Valorizacija nalazišta podrazumijeva objašnjenje pronađenih struktura (faze nastanka, pretpostavljena funkcija cjeline i njenih dijelova te datacije)

IZDAVANJE ODOBRENJA ISTRAŽIVANJA

Članak 5.

Podnositelj zahtjeva za odobrenje istraživanja može biti znanstvena ustanova ili ustanova zaštite koja ispunjava uvjete stručne i tehničke osposobljenosti za obavljanje takvih radova, te ako su osigurana potrebna financijska sredstva za obavljanje radova, konzerviranje nalaza, uređenje i predstavljanje nalazišta i nalaza.

Članak 6.

Podnositelj zahtjeva za odobrenje istraživanja u zahtjevu navodi podatke o:

- podnositelju zahtjeva
- mjestu istraživanja za arheološka iskopavanja (naziv dobra baštine, mjesto, položaj, broj parcele, katastarska općina, općina),
- mjestu istraživanja za podvodna istraživanja što uključuje naziv dobra baštine, upravna jedinica i područje, koordinate po GSP-u ili geografskoj karti,
- vrsti i metodologiji, vremenu, opsegu, sadržaju i ciljevima istraživanja,
- stručnom voditelju (ime i prezime),
- osobama koje sudjeluju u istraživanju (ime i prezime),
- roniocima s odgovarajućom stručnom i ronilačkom kvalifikacijom koja odgovara dubini ronjenja odnosno radilišta uz liječničku potvrdu o sposobnosti za profesionalna ronjenja i podatke o ronilačkoj opremi i instrumentima za podvodna istraživanja,
- vlasniku nekretnine na kojoj se planira arheološko iskopavanje (ime i prezime, adresa),

Zahtjevu treba priložiti Dokaz o osiguranim financijskim sredstvima i Elaborat istraživanja i zaštite koji sadrži:

- razrađen program istraživanja i zaštite nalazišta i nalaza,
- pismenu obavezu vršitelja arheoloških istraživanja da će poduzeti propisane mjere zaštite, odnosno konzervaciju arheoloških iskopina,
- prijedlog za privremeno i trajno mjesto pohrane nalaza
- prijedlog za prezentaciju nakon završetka istraživanja
- suglasnost vlasnika nekretnine kojim se dozvoljavaju arheološka iskopavanja,
- suglasnost o mjestu privremene pohrane nalaza za arheološka iskopavanja ukoliko izvođač ne raspolaže vlastitim prostorom za pohranu u skladu s pravilima struke,
- financijski plan istraživanja i konzervacije pokretnih i nepokretnih arheoloških nalaza
-

Članak 7.

Istraživanje se može obavljati samo na temelju odobrenja koje rješenjem daje Zavod za zaštitu kulturno – povijesne baštine HNŽ (u daljnjem tekstu Zavod).

Članak 8.

Rješenje o odobrenju arheoloških istraživanja se dostavlja nadležnom tijelu mjesne zajednice, općine, vlasniku zemljišta i nadležnom Ministarstvu.

ODOBRENJE SNIMANJA

Članak 9.

Fotografska, filmska, video i druga snimanja arheoloških nalazišta ili nalaza mogu se obavljati samo uz odobrenje Zavoda.

U odobrenju iz stavka 1. ovoga članka mora se navesti svrha u koju se snimljeni materijal može koristiti i eventualna ograničenja.

Osoba koja je dobila odobrenje za snimanje iz stavka 1. ovoga članka dužna je po završetku snimanja jednu kopiju snimljenog materijala s pripadajućom dokumentacijom predati Zavodu.

Za vrijeme istraživanja, snimanja arheoloških nalazišta ili nalaza iz stavka 1. ovoga članka odobrava voditelj istraživanja.

STRUČNI VODITELJ I SUDIONICI ISTRAŽIVANJA

Članak 10.

Arheološka istraživanja vodi stručni voditelj, koji mora biti državljanin BiH. Stručni voditelj može biti osoba s završenim diplomskim ili specijalističkim diplomskim stručnim studijem iz područja arheologije, ima iskustvo u organizaciji istraživanja te najmanje pet (5) godina iskustva stečenog sudjelovanjem u terenskim istraživanjima.

Članak 11.

Voditelj je odgovoran za pravilno obavljanje stručnih arheoloških istraživanja u skladu s odobrenjem i profesionalnim standardima. Voditelj je odgovoran za dovršetak istraživanja u okviru financijskog plana istraživanja.

Članak 12.

U istraživanjima mogu sudjelovati domaće i strane fizičke i pravne osobe na temelju odobrenja nadležnog Ministarstva.

Strane fizičke i pravne osobe mogu sudjelovati u istraživanju ako imaju i dopuštenja propisana posebnim propisima te pod uvjetom uzajamnosti.

Zahtjev za sudjelovanje strane fizičke i pravne osobe podnosi stručni voditelj.

Članak 13.

Stručni voditelj dužan je omogućiti nadzor inspektorima za zaštitu dobara baštine, te drugim ovlaštenim službenicima.

Članak 14.

Stručni voditelj ili njegov zamjenik dužan je Zavodu bez odlaganja dostaviti pisano obrazloženje svake izmjene ili odstupanja od plana i programa radova istraživanja.

Članak 15.

Ako se arheološka istraživanja ne obavljaju u skladu s odobrenjem, Zavod može naložiti privremeno obustavljanje radova, odnosno zabraniti izvođenje radova ako se u određenom roku ne ispune uvjeti za nastavak radova.

ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA

Članak 16.

Za arheološka istraživanja stručni voditelj je dužan osigurati:

- odgovarajuću opremu i instrumente za prostorno određenje i dokumentiranje nalazišta i nalaza,
- obavljanje iskopavanja prateći stratigrafsku strukturu nalazišta, što je potrebno i odgovarajuće dokumentirati,
- vođenje terenskog dnevnika u koji se unose svi podaci o istraživačkim radovima i dnevnim događajima koji su od značenja za istraživanje, vođenje fotografske i filmske dokumentacije cijelog nalazišta i dijelova nalazišta te vođenje terenskog popisa pokretnih nalaza i uzoraka,
- označavanje svakog pojedinačnog nalaza ili grupe nalaza tako da oznaka sadrži detaljne podatke o mjestu i položaju gdje je nađen te vođenje dokumentacije o tome,
- privremenu zaštitu nalazišta do početka trajne konzervacije,
- privremenu pohranu nalaza, te
- uvjete tehničke zaštite, zaštite na radu, zaštite u slučaju nesreće na radu u skladu s propisima i uobičajenim standardima struke

Člana 17.

U slučaju spriječenosti stručni voditelj dužan je imenovati jednog ili više zamjenika iz redova stručne ekipe koji ispunjavaju sve uvjete za stručnog voditelja.

KONZERVACIJA NALAZIŠTA I NALAZA

Članak 18.

Privremena zaštita nalazišta mora se provesti neposredno nakon završetka istraživanja.

Najkasnije u roku 2 godine od završetka odobrenih terenskih radova mora se osigurati konzervacija nalazišta i nalaza, osim u slučaju složene konzervacije kada Zavod pisanim odobrenjem utvrdi rok za konzervaciju nalazišta i nalaza.

Zaštitu i konzervaciju iz stavka 1. i 2. ovog članka dužan je osigurati stručni voditelj istraživanja, a prema uvjetima koje odredi Zavod.

STRUČNO IZVJEŠĆE

Članak 19.

Stručni voditelj dužan je stručno izvješće te o provedenim istraživanjima podnijeti Zavodu u roku od tri (3) mjeseca od završetka istraživanja.

Zavod ima pravo objaviti stručno izvješće.

Kopija stručnog izvješća dostavlja se ustanovi u kojoj su pohranjeni nalazi.

STRUČNO IZVJEŠĆE O ISKOPAVANJIMA

Članak 20.

Stručno izvješće o iskopavanjima mora sadržavati:

a) tekstualni dio

- podatke o sudionicima (podaci o voditelju i osobama koje su sudjelovale u iskopavanjima)
- podatke o vremenu i prostornom opsegu istraživanja
- interpretaciju arhivskih i prethodnih istraživanja
- metodologiju iskopavanja i valorizaciju nalazišta
- opis terenskog snimanja
- interpretaciju rezultata (tipologija nalaza i dimenzije, te za geofizička snimanja dubine nalaza)

b) grafički dio

- smještaj nalaza na kartografskoj podlozi mjerila 1:25 000 i 1:5 000 ili detaljnije, odnosno kod podvodnih istraživanja na kartografskim podlogama odgovarajućeg mjerila,
- geodetski pozicioniran prostor iskopavanja unutar katastarske čestice,
- tlocrtni prikaz i karakteristične presjeke nalazišta u odgovarajućem mjerilu (mjerilo 1:100 ili detaljnije) s interpretacijom rezultata dobivenih geofizičkim istraživanjima,
- izbor fotografske dokumentacije s opisima.

STRUČNO IZVJEŠĆE O PREGLEDIMA TERENA I DRUGIMISTRAŽIVANJIMA

Članak 21.

Stručno izvješće o arheološkim pregledima terena te o istraživanju nedestruktivnim metodama mora sadržavati:

- pisani opis istraživanja i interpretaciju rezultata dobivenih nedestruktivnim metodama,
- smještaj nalazišta na kartografskoj podlozi mjerila 1 : 25000 ili detaljnije, odnosno kod podvodnih istraživanja na kartografskim podlogama odgovarajućeg mjerila, te izbor fotografske dokumentacije s opisima

a) tekstualni dio

- podatke o sudionicima (podaci o voditelju i osobama koje su sudjelovale u iskopavanjima)

- podatke o vremenu i prostornom opsegu istraživanja
- interpretaciju arhivskih i prethodnih istraživanja
- interpretaciju rezultata (distribucija nalaza na jedinici površine prema količini i razdoblju te podaci o vrsti o opsegu lokaliteta)
- b) - smještaj nalaza na kartografskoj podlozi mjerila 1:25 000 i 1:5 000 ili detaljnije, odnosno kod podvodnih istraživanja na kartografskim podlogama odgovarajućeg mjerila,
  - popis katastarskih čestica i katastarskih općina te administrativnih područja na kojima su lokaliteti pozicionirani, odnosno kada to nije moguće koordinate po GSP-u,
  - pregledna karta u odgovarajućem mjerilu s mrežom terenskog pregleda i prikazom distribucije nalaza s naznačenim razlikama pojedinih razdoblja
  - izbor fotografske dokumentacije s opisima

STRUČNO IZVJEŠĆE O REZULTATIMA NEDESTRUKTIVNIH METODA ISTRAŽIVANJA

Članak 22.

- a) tekstualni dio
- podatke o sudionicima (podaci o voditelju i stručnom i tehničkom osoblju)
  - podatke o vremenu i prostornom opsegu istraživanja
  - interpretaciju arhivskih i prethodnih istraživanja
  - ciljeve i obrazloženje metodologije istraživanja
  - opis terenskog snimanja
  - interpretacija rezultata u arheološkom kontekstu s ciljem odvajanja prirodnih slojeva od arheoloških (tipologija nalaza i dimenzije te za geofizička istraživanja i dubine nalaza)
- b) grafički dio
- smještaj nalaza na kartografskoj podlozi mjerila 1:5 000 ili detaljnije
  - geodetski pozicioniran prostor iskopavanja unutar katastarske čestice
  - tlocrtni prikaz i karakteristične presjeke nalazišta i u odgovarajućem mjerilu (mjerili 1:100 ili detaljnije) s interpretacijom rezultata dobivenih geofizičkim istraživanjima,
  - izbor fotografske dokumentacije s opisima

IZNOŠENJE DOKUMENTACIJE, UZORAKA I NALAZA

Članak 23.

Iznošenje terenske dokumentacije u inozemstvo moguće je u kopiji i uz odobrenje ministra mjerodavnog za poslove kulture.

Iznošenje uzoraka radi analize u inozemstvo kao i pokretnih nalaza moguće je samo uz odobrenje ministra mjerodavnog za poslove kulture, a pod uvjetima propisanim Zakonom o zaštiti kulturno-povijesne baštine u HNŽ.

Zahtjev za iznošenje može podnijeti stručni voditelj.

OBJAVLJIVANJE DOKUMENTACIJE I NALAZA

Članak 24.

Stručni voditelj ima isključivo pravo na prvu objavu dokumentacije i prikupljenih nalaza najkasnije tri (3) godine od dana završetka istraživanja.

Prva objava mora biti u Bosni i Hercegovini.

Po isteku roka iz stavka 1. ovoga članka stručni voditelj dužan je svu dokumentaciju i nalaze predati ustanovi koja je određena za trajnu pohranu nalaza.

Zavod može u slučaju složenih istraživanja koja traju više godina odobriti osobama iz stavka 1. ovoga članka zadržavanje dokumentacije i nalaza i nakon proteka roka od 3. godine od dana završetka istraživanja, uz uvjet da redovito objavljuju preliminarne rezultate istraživanja, a najkasnije jednu godinu nakon završetka istraživačke kampanje.

Stručni voditelj je dužan po završetku istraživanja objaviti rezultate istraživanja i stručno obrađene nalaze, a u slučaju kada istraživanja traju duže od pet godina stručni voditelj dužan je svake pete godine objaviti rezultate istraživanja i stručno obrađene nalaze.

Članak 25.

Arheološka istraživanja koja nisu okončana objavom rezultata istraživanja i objavom stručno obrađenih nalaza u rokovima utvrđenim ovim Pravilnikom smatraju se nedovršenima.

U slučaju iz stavka 1. ovoga članka Zavod može, na zahtjev, odobriti stručnu obradu nalaza.

U odobrenju Zavod određuje moguće trajanje stručne obrade, te rok za objavu.

ODOBRENJE ZA NOVO ISTRAŽIVANJE

Članak 26.

Podnositelju zahtjeva za odobrenje i stručnom voditelju ne može se izdati odobrenje za drugo istraživanje dok se ne ispune sve obveze iz prethodnog istraživanja određene ovim Pravilnikom.

Članak 27.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od objave u „Narodnim novinama HNŽ“.